

Он-лайн виставки історико-культурної спадщини в системі Державних архівів областей України

Ірина Тюрменко

1. Кафедра історії та документознавства, Національний авіаційний університет, УКРАЇНА, м.Київ, просп.Космонавта Комарова 1, E-mail: tira@nau.edu.ua

The report reveals the results of expert evaluation of on-line exhibitions on the websites of regional state archives of Ukraine: subject area, quantity, formats of document extension. The research was done within the framework of the International research project InterPARES Trust.

Key words: the system of regional state archives of Ukraine, digital historic and cultural heritage, on-line exhibitions, websites, InterPARES Trust.

Он-лайн виставки історико-культурної спадщини в системі архівних установ України є одним із важливих комунікативних каналів, який дозволяє виконувати декілька функцій: це свобода доступу до інформації, популяризація національної спадщини, підвищення іміджу держави та освітнього рівня населення, покращення зв'язків із громадськістю. Сьогодні виставки є візитною карткою архівів і тих документальних колекцій, які містяться у їхніх фондах. Однак в сучасній науковій літературі виставковій діяльності архівів в он-лайн режимі приділено недостатньо уваги. Тому метою публікації є узагальнення експериментальних даних, отриманих у ході моніторингу цифрових виставок на веб-сайтах системи державних архівів областей України.

Постанова Кабінету Міністрів України (22 серпня 2007 р.) «Про вдосконалення виставково-ярмаркової діяльності», визначила виставку дієвим заходом демонстрації продукції, товарів і послуг, важливим у покращенні іміджу держави на національному та міжнародному рівнях незалежно від їх статусу [1]. За класифікацією виставки системи державних архівів областей України відносяться до галузевих. Однак вищезазначена постанова не конкретизувала специфіку виставкової діяльності у системі архівних установ рівно як і в он-лайн режимі. Ця прогалина була виплавлена у Наказі Міністерства юстиції «Про затвердження Порядку підготовки архівними установами документів Національного архівного фонду до експонування на виставках та в інших інформаційних заходах» (1 вересня 2014 р.). Зокрема, затверджений Порядок встановлював правила організації та проведення документальних виставок, у тому числі і у цифровому форматі та визначив вимоги до цифрових копій документів, представлених в он-лайн режимі [2], що суттєво вплинуло на якість експонованих документальних матеріалів.

У рамках міжнародного проекту InterPARES Trust дослідницька група кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету вивчала стан збереження та доступу до цифрової історико-культурної спадщини на веб-сайтах системи Державних архівів областей України. В контексті проекту протягом грудня 2015 р. – січня 2016 р. вивчався стан

виставкової діяльності Державних архівів областей України. Отримані результати показали, що 95% веб-сайтів оприлюднюють добірки цифрових документів на веб-сайтах. Не зафіксовано он-лайн виставок лише на веб-сайті Державного архіву Хмельницької області.

Найбільше он-лайн виставок розміщено на 49 сторінках офіційного веб-сайту Державного архіву Миколаївської області (97 цифрових експозицій). Не можна не відмітити різноманітний за тематикою матеріал, який висвітлює історію міста та національних громад регіону, унікальних архітектурних пам'яток, розвиток закладів освіти та культури, актуальні події сучасної України (до 55 річчя з початку дії Миколаївської студії телебачення, до 100-річчя миколаївського трамваю, до 205-річчя з часу заснування німецьких колоній на Миколаївщині, до 240-річчя від дня народження О. Грейга, з історії театрального мистецтва у м. Миколаїв, Й. Бабель у документах Державного архіву Миколаївської області тощо)

Державний архів Львівської області має 69 цифрових експозицій, з яких 32 виставки є тематичними, 13 – присвячено персоналіям, а 24 – висвітлюють ювілейні дати. Слід зазначити, що он-лайн виставки зазначеного веб-сайту також багатогранно представляють історію області. Найменше цифрових експозицій зафіксовано на сайті Державного архіву Вінницької області (2 тематичні виставки он-лайн). Згідно з Порядком підготовки архівними установами документів для експонування, значна кількість он-лайн виставок мають відповідне цифрове розширення документів з підтекстовкою у форматі doc або rtf та науковим апаратом.

Отже, он-лайн виставки мають практично усі веб-сайти Державних архівів областей України. Вони є важливими з огляду на активне використання документальної історико-культурної спадщини, забезпечення прямого доступу до неї та поширення об'єктивної інформації про події національної історії. Однак не всі он-лайн виставки мають пояснювальні тексти про оприлюднені на веб-сайті документи та анотацію до них; відсутня й політика щодо орієнтації цифрових експозицій на чітко визначену аудиторію (за віком, професією, національною або релігійною приналежністю тощо); слабо представлені цифрові виставки в соціальних мережах та майже відсутнє обговорення в он-лайн режимі опублікованих на веб-сайтах документів.

Література

1. Про вдосконалення виставково-ярмаркової діяльності [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2007 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1065-2007-%D0%BF> (дата звернення : 16.04.2016).
2. Про затвердження Порядку підготовки архівними установами документів Національного архівного фонду до експонування на виставках та в інших інформаційних заходах [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства юстиції України від 01.09.2014 р. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1072-14> (дата звернення : 16.04.2016).